

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta

Význam členství v EU pro mezinárodní obchod ČR (na příkladu vybrané firmy)

Bakalářská práce

Studijní program: B6208 – Ekonomika a management
Studijní obor: 6210R015 – Ekonomika a management mezinárodního obchodu
Autor práce: **Petr Lieber**
Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Petr Lieber**

Osobní číslo: E15000218

Studijní program: B6208 Ekonomika a management

Studijní obor: B6208R085 – Podniková ekonomika

Zadávající katedra: katedra podnikové ekonomiky a managementu

Vedoucí práce: PhDr. Ing. Lenka Sojková, Ph.D.

Konzultant práce: Martin Novák
společník ProAlfa Corp, s. r. o.

Název práce: **Význam členství v EU pro mezinárodní obchod ČR (na příkladu vybrané firmy)**

Zásady pro vypracování:

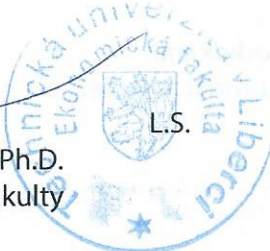
1. Stanovení cílů a formulace výzkumných otázek.
2. Vymezení základních pojmů - teoretická východiska práce.
3. Charakteristika obchodu v rámci EU.
4. Představení společnosti a způsobu podnikání.
5. Formulace závěrů a zhodnocení výzkumných otázek.

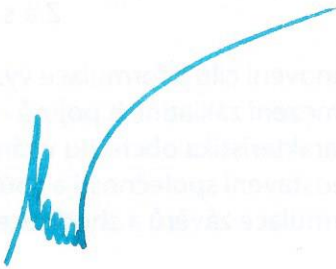
Seznam odborné literatury:

- BALDWIN, Richard E. a Charles WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: GRADA Publishing. ISBN 978-80-247-4568-8.
- ŠIŠKOVÁ, Naděžda. 2012. *Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-17-5.
- STEHLÍK, Václav a Ondřej HAMUĽÁK. 2013. *Legal Issues of EU Internal Market Understanding Four Freedoms*. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.
- STEHLÍK, Václav, Ondřej HAMUĽÁK a Michal PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh : teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.
- PROQUEST. 2017. *Databáze článků ProQuest* [online]. Ann Arbor, MI, USA: ProQuest. [cit. 2017-09-28]. Dostupné z: <http://knihovna.tul.cz/>

Rozsah práce:	30 normostran
Forma zpracování:	tištěná / elektronická
Datum zadání práce:	31. října 2017
Datum odevzdání práce:	31. srpna 2019

prof. Ing. Miroslav Žižka, Ph.D.
děkan Ekonomické fakulty

prof. Ing. Ivan Jáč, CSc.
vedoucí katedry

V Liberci dne 31. října 2017

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo.

Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé bakalářské práce pro vnitřní potřebu TUL.

Užiji-li bakalářskou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše.

Bakalářskou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím mé bakalářské práce a konzultantem.

Současně čestně prohlašuji, že tištěná verze práce se shoduje s elektronickou verzí, vloženou do IS STAG.

Datum: 3. 5. 2018

Podpis:

Anotace

Bakalářská práce se věnuje obchodu s potravinovými doplňky. Zaměřuje se na konkrétní firmu ProAlfa Corp, s.r.o., která na trhu vystupuje pod obchodní značkou Eprotein. V práci je nastíněna problematika obchodu na území Evropské unie, jelikož klíčoví dodavatelé sídlí na území členského státu. Jsou shrnuty nutné informace a právní podklady potřebné pro import zboží. Popsáno je rovněž prostředí, které unie tvoří a její snaha obchod mezi státy podpořit. Dále je rozebírán trh, na kterém se firma pohybuje, rozhodování firmy, marketingová strategie a způsob prodeje. Následně je poukázáno na praktické poznatky a hrozby plynoucí z prodeje specifického typu zboží. V závěru jsou poté shrnuty výhody a nevýhody plynoucí ze členství.

Klíčová slova

Česká republika, Evropská unie, import, obchod, právo, potravinové doplňky, legislativa, zahraničí, zboží

Annotation

The Importance of EU Membership for the International Trade of the Czech Republic
(Using Example of Particular Company)

This bachelor thesis deals with trade in food supplements industry. It is focused on particular company ProAlfa Corp, s.r.o., which is known under trademark Eprotein. This thesis outlines issues of trade within European Union, because key suppliers are based in this territory. The necessary information and legal documentation needed for the import of goods is also summarized. Another part is describing environment of union and its improvements of international trade. Next point discusses the market of target company, decision-making, marketing strategy and sales. Finally this document summarizes the advantages and disadvantages of membership in EU.

Key Words

Czech Republic, European Union, food supplements, foreign countries, goods, import, law, legislation, trade

Obsah

Seznam zkratk	8
Seznam tabulek	9
Seznam ilustrací	10
Úvod	11
1. Legislativní úprava dané problematiky	13
1.1 Rozlišení jednotlivých právních řádů	13
1.2 Volný pohyb zboží	16
2. Obchod s potravinami mezi zeměmi v rámci EU	26
2.1 Právní předpisy a nutná označení	26
2.2 Import mimo EU	27
3. ProAlfa Corp, s. r. o.	29
3.1 O společnosti	29
3.2 Výroba a dovoz	33
3.3 Prodej na území ČR	35
Závěr	40
Seznam použité literatury	42
Seznam příloh	46
Příloha A – seznam vyhlášek, směrnic, nařízení a zákonů	47
Příloha B – internetové stránky populárních značek a prodejců	48

Seznam zkratek

EET	elektronická evidence tržeb
ES	Evropské společenství
GDPR	obecné nařízení o ochraně osobních údajů
SD EU	Soudní dvůr Evropské unie
SFEU	Smlouva o fungování Evropské unie
SZPI	Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Seznam tabulek

Tabulka 1: Nejběžnější značky sportovních doplňků stravy prodávané na českém trhu	30
Tabulka 2: Top 10 států s největším odhadovaným růstem trhu s doplňky	32
Tabulka 3: SWOT analýza	33

Seznam ilustrací

Graf 1: Prodeje na trzích s doplňky.....	31
--	----

Úvod

Cílem práce je objasnění problematiky týkající se obchodu na území Evropské unie. V práci bude objasněno, zda je členství v EU pro vybranou firmu výhodné či nikoliv. Budou rozebrány jednotlivé právní předpisy, které se dané oblasti týkají.

Teoretická část představí problematiku z hlediska legislativy. Práce se opírá jak o zákony České republiky, tak o předpisy evropského práva.

Praktická část vychází mimo jiné z názorů a zkušeností majitelů vybrané firmy ProAlfa Corp, s.r.o., která se zabývá prodejem doplňků stravy, určených zejména pro podporu svalového růstu a redukce tělesné hmotnosti. Samotná firma bude rozebrána a následně práce popíše řadu operací, které společnost musela, potažmo musí řešit, před začátkem a v průběhu samotného prodeje. Bude představen proces importu a následného prodeje, který ve firmě probíhá.

Teoretická a praktická část jsou velmi úzce svázané vzhledem k faktu, že potravinové doplňky, kterými se firma zabývá, jsou specifický sortiment, jenž podléhá určitým podmínkám. Bez splnění podmínek není možné začít zboží prodávat.

Celá práce se bude zabývat fakty týkajícími se fungování vnitřního trhu EU a volného pohybu zboží. Dalším bodem zkoumání jsou jednotlivé smlouvy Evropské unie, které právně upravují problematiku mezinárodního obchodu. Zjišťována budou rovněž obecná pravidla obchodu a případné výjimky, které mohou nastat a mít svou legislativní úpravu. Popsány budou i situace v případech konfliktů mezi evropským právním systémem a právním řádem členského státu. Aby byl zajištěn praktický přínos práce, zaměří se také na situace týkající se začátku podnikání. Tedy dokumenty, povolení a vznikající dodatečné náklady při prodeji potravin pro speciální výživu. Závěrem zkoumání je pohled majitelů zvolené společnosti na výhodnost členství.

Cíle

Cíle práce jsou rozděleny na několik částí. Prvním cílem je samotné získání zákonně podložených informací a získání přehledu o tom, co je nutné vědět při nákupu materiálu či zboží z členské země EU za účelem dalšího prodeje. Dalším cílem je stanovení výhodnosti členství v Evropské unii z pohledu vybrané firmy, nalezení konkrétních výhod a nevýhod. Závěrečným a hlavním cílem se stane zhodnocení, zda je pro vybranou firmu výhodné, že je Česká republika členem EU. Rovněž bude prezentován názor majitelů společnosti na celou situaci.

1. Legislativní úprava dané problematiky

V této kapitole bude popsána obecná právní úprava obchodu na území České republiky, mezinárodního obchodu a obchodu na území Evropské unie.

1.1 Rozlišení jednotlivých právních řádů

Právní řád České republiky

Samotné podmínky pro vznik obchodních korporací se řídí zákonem o obchodních korporacích a přiměřeně je použit občanský zákoník. Při prodeji zboží vzniká mezi stranami vztah na základě kupní smlouvy, kterou se prodávající zavazuje, že umožní kupujícímu nabytí vlastnického práva k věci a že mu věc odevzdá. Kupující se zavazuje, že věc převezme a zaplatí kupní cenu.¹

Mezinárodní právo

Vedle evropského práva se řadí právo mezinárodní. To lze dělit na mezinárodní právo veřejné a soukromé. Pro téma zahraničního obchodu je důležité mezinárodní právo soukromé, tedy mezinárodní právo upravující občanskoprávní vztahy s cizím (mezinárodním) prvkem.²

Mezinárodní kupní smlouvou se rozumí obchodní kupní smlouva, na které se podílí alespoň jedna ze stran, která má sídlo nebo místo podnikání na území jiného státu než další strany smlouvy.³

1 § 2079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění

2 DAVID, V. a kol. 2011. Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-86-8.

3 HENDRYCH, D. a kol. 2009 Právníký slovník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-059-1.

Právo Evropské unie

Převládajícím právem v případě, kterým se zabývá tato bakalářská práce, bude právo Evropské unie, které je svébytným právním systémem.

Rozdíl mezi právem EU a právem mezinárodním

Největší rozdíl mezi mezinárodním právem soukromým a právem Evropské unie lze spatřovat v aplikaci jednotlivých právních předpisů.

Právní vztahy uvnitř mezinárodního práva soukromého jsou v konkrétních případech posuzovány podle dvou či více různých vnitrostátních právních řádů.⁴ Naproti tomu členství v EU bylo podmíněno transferem části suverénních práv státu na mezinárodní organizaci – Evropskou unii⁵, a tak vznikají na půdě EU přímo aplikovatelné právní předpisy, které státy musí do svého právního systému inkorporovat – tedy přijmout za součást svého právního řádu. Laicky se dá říci, že stát má povinnost právo Evropské unie včlenit do běžných zákonů a tím splnit povinnost vyplývající z členství v Evropské unii.⁶ Evropská unie je tedy nazývána supranacionálním subjektem.⁷

Primární právo EU

Do primárního práva spadají především zakládající smlouvy, kde účinnou smlouvu je v této době Smlouva o fungování Evropské unie (tzv. Lisabonská smlouva), která si mj. klade za cíl přiblížit primární právo běžným občanům a zjednodušit jim přístup k právu

4 DAVID, V. a kol. 2011. Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-86-8.

5 Důvodová zpráva k ústavnímu zákonu č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky

6 EVROPSKÁ KOMISE. 2018. Uplatňování práva EU. [online]. Evropská komise. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law_cs

7 ŠÍŠKOVÁ, N a kol. 2012. Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-17-5.

EU.⁸ V dané smlouvě je ukotven zákaz tarifních překážek, jako například zákaz cel, zákaz dávek s obdobným účinkem jako jsou cla a zákaz diskriminačních a ochrannářských zdanění. Dále zakazuje i užití tzv. netarifních překážek jako jsou kvóty a opatření s rovnocenným účinkem jako kvóty. Smlouva pojednává i o regulaci činnosti podniků a dalších subjektů. Především zakotvuje zákaz kartelů a dominantního postavení.⁹

Sekundární právo EU

Vedle primárního práva, které zakotvuje základní zásady obchodu v rámci Evropské unie, stojí i právo sekundární – to jsou například směrnice, nařízení, doporučení a stanoviska, kterých je celá řada. V případě doporučení a stanovisek jde o nástroje, které musí být členskými státy včleněné do právních řádů, aby byly přímo použitelné. Nařízení však mají účinek přímý a směrnice se stávají přímo účinné za splnění určitých podmínek.¹⁰

Rozhodnutí Soudního dvora EU

Nejdůležitějším pramenem týkajícího se daného tématu je poté judikatura (= rozhodnutí) Soudního dvora EU, která rozvíjí a upřesňuje informace zakotvené jak v primárním, ale i v sekundárním právu EU.¹¹

Kupní smlouva s mezinárodním prvkem

Jak je výše uvedeno, rozhodujícím právem pro obchodování v rámci EU bude právní systém Evropské unie. Zůstává otázkou, podle jakého právního řádu budou určené instituty jako platnost a účinnost smlouvy, náležitosti smlouvy atd. Základním evropským

⁸ ŠIŠKOVÁ, N a kol. 2012. Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo členských států. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-17-5.

⁹ STEHLÍK, V, O. HAMUĚÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

¹⁰ HAMUĚÁK, O, V. STEHLÍK. 2013. *Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví*. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-68-7.

¹¹ STEHLÍK, V, O. HAMUĚÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

předpisem je Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 593/2008, o právu rozhodném pro smluvní závazkové vztahy. Tento předpis se užije ale pouze subsidiárně, a to tehdy, neujednají-li si smluvní strany (státy) rozhodné právo podle své libosti. Pokud žádná úprava ve smlouvě obsažena není, použije se právě výše zmíněné nařízení.¹²

Vztah mezi jednotlivými právními systémy

Integrace členských zemí do Evropské unie je založena na principu nadstátnosti. Unie má tedy pravomoc zasahovat do jí svěřených oblastí práva v členských zemích. Tyto oblasti se řadí do několika kategorií. Jedná se o pravomoci výlučné, sdílené a podpůrné – koordinační a doplňkové pravomoci. Vnitřní trh, těžiště této práce, je oblastí sdílenou.¹³

1.2 Volný pohyb zboží

K uzavírání obchodů v rámci Evropské unie je ale třeba znát základní pravidla týkající se volného pohybu zboží. Tato pravidla se dotýkají všech různých forem podnikání, což bude ilustrováno i na několika případech, které řešil Soudní dvůr EU.

Volný pohyb zboží se řadí mezi takzvané čtyři svobody, tedy volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb. Tyto svobody jsou součástí integrační fáze nazývané se „vnitřní trh“.¹⁴

Základní podmínkou volného obchodu je odstranění všech překážek pro nákup a prodej zboží jdoucí přes hranice národních států. Již v Římské smlouvě došlo k odstranění cel a kvót. A protože evropští zákonodárci věděli, že státy jsou schopné legislativu obcházet i jinak, byl v Římské smlouvě zaveden i zákaz opatření s rovnocenným účinkem jako mají

12 KUČERA, V. 2015. Smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem. Epravo [online]. Praha: EPRAVO.CZ, [cit. 2018-03-26]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-zavazkove-vztahy-s-mezinarodnim-prvkem-98756.html>

13 Čl 4., Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

14 STEHLÍK, V, O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

cla a kvóty.¹⁵ Jednotlivé překážky volného pohybu zboží budou popsány v následujících kapitolách.

Zákaz tarifních překážek

V počátcích Evropské unie byla zásadními překážkami obchodu cla a celní sazby.¹⁶ Dnes již dle Smlouvy o fungování Evropské unie jsou zakázány veškeré překážky, jako jsou dovozní nebo vývozní cla a jakékoliv jiné poplatky, které mají stejný nebo obdobný účinek jako cla¹⁷

Zákaz cel

Clem se rozumí dávka, která je vybírána při přechodu zboží přes hranice mezi jednotlivými státy. Slouží jako prostředek pro ochranu vlastního trhu před zbožím z cizí země. Dále se jedná také o způsob, jak získat peníze do státní kasy.¹⁸

K zákazu cel docházelo postupně a k rychlosti jejich odbourání přispěly případy, kdy se výrobky převáděly do jiné celní kategorie. SD EU tyto případy rozhodoval jako porušení ustanovení o budování celní unie. Celní překážky byly tedy zrušeny a nově se nezavádějí. V oblasti cel nejsou stanoveny obecně žádné výjimky, které by státy mohly ze zákazu cel uplatnit.¹⁹ Oblast cel spadá do výlučné pravomoci Evropské unie.²⁰

15 BALDWIN, R.E. a CH. WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.

16 BALDWIN, R.E. a CH. WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.

17 Čl. 28, Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

18 CELNÍ SPRÁVA. 2018. Clo. [online]. Celní správa České republiky. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>

19 STEHLÍK, V. a O. HAMULÁK. 2013. *Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms*. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.

20 Čl. 3, Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

Zákaz dávek s obdobným účinkem jako cla

Definice těchto dávek byla jako jedna z mnoha vytvořena až judikaturou SD EU, protože obecná definice není vymezená v samotných primárních smlouvách, ani v jednotlivých směrnicích či nařízeních. Stejně jako v případě zákazu cel, evropské právo nepřipouští žádné výjimky ze zákazu opatření s rovnocenným účinkem, jako jsou cla.

Dávkou s obdobným účinkem se na základě případu *Commission v. Italy* – statistický poplatek rozumí „*jakákoli peněžní dávka, jakkoli malá bez ohledu na to, jaké je její určení nebo způsob vybírání, již je jednostranně zatíženo domácí či zahraniční zboží z důvodu jeho překročení státní hranice, a jenž není celním poplatkem v pravém slova smyslu, vytváří dávku s obdobným účinkem [jako clo] ... i když není odváděna do státního rozpočtu, i když není diskriminační nebo ochranné povahy a i když výrobek, který je dávkou zatížen, nekonkuruje žádnému domácímu výrobku.*“²¹

Problematikou opatření s rovnocenným účinkem jako cla se zabýval mnohokrát SD EU. Za zmínku stojí již citované rozhodnutí *Commission v. Italy* – statistický poplatek. Případ se týkal výběru poplatku při přechodu státní hranice, a to z důvodu statistického zjišťování. A protože byl poplatek vybírán v zájmu celé společnosti, nikoli pro zájem dovozce, tak by měl právě stát jako celek nést náklady spojené se statistickým zjišťováním, a nikoli konkrétní dovozce, který zrovna překračuje danou státní hranici. Z toho důvodu bylo chování Itálie vyhodnoceno jako porušení práva EU.²²

Dalším zajímavým případem je rozhodnutí SD EU *Bresciani* z roku 1976. Zde se zabýval zpoplatněním veterinárních kontrol, které státy provádí na základě vlastního rozhodnutí při importu zboží. Soudní dvůr rozhodl, že dávky za provedené veterinární kontroly být

21 Odst. 9, *Commission v. Italy*, Case 24/68; Rozhodnutí z 1. července 1969; [1969]

22 *Commission v. Italy*, Case 24/68; Rozhodnutí z 1. července 1969; [1969]

vybírány nesmí. Opět takové kontroly slouží státu jako celku, nikoli samotnému dovozcí, který se zvířaty překročí státní hranici daného státu.²³

Na případ *Bresciani* navazuje poté *case Commission v. Germany* – dovoz živých zvířat. Šlo zde také o poplatky vybírané za veterinární kontroly. Ty vybíralo Německo za dovoz živých zvířat do země. V tomto případě šlo o oprávněné vybírání poplatků a Soudní dvůr tak mohl stanovit, kdy bude zpoplatnění kontrol přípustné. V tomto případě výše poplatků nepřevyšovala náklady na kontrolu, taková kontrola byla jednotná a povinná pro všechny dotčené výrobky v EU. Byla předepsána právem EU ve prospěch celé EU a na závěr SD EU uvedl, že daná veterinární kontrola podporuje ve výsledku volný pohyb zboží.²⁴

Z výše uvedené judikatury vyplývá, že od absolutního zákazu uplatnění výjimek ze zákazu cel, případně dávek s obdobným účinkem, se musí odlišovat situace, když budou poplatky vybírané při importu/exportu přípustné za podmínek stanovených Soudním dvorem EU.²⁵

Zákaz diskriminačního a ochrannářského zdanění

Podle článku 110 Smlouvy o fungování Evropské unie je zakázáno vyšší zdanění, ať přímé či nepřímé, na výrobky jiných členských států, které jsou onomu výrobku podobné.²⁶ Podobnost výrobků je určována například z elasticity nabídky a poptávky, ochoty zákazníků k nákupu substitutů, pokud se cena základního produktu zvýší, vnímání produktu zákazníkem nebo charakteristiky výrobku.

23 *Conceria Daniele Bresciani v Amministrazione Italiana delle Finanze*, Case 87/75, Rozhodnutí z 5. února 1976; [1976]

24 *Commission v. Federal Republic of Germany*, Case 18/87; Rozhodnutí z 27. září 1988; [1988]

25 STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

26 Čl. 110, Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

Článek však nenařizuje státům konkrétní výši daně na specifický výrobek, případně jak má být daněn, pokud je respektován zákaz diskriminačního či cíleného zdanění pro dovážené produkty²⁷.

Z článku 110 SFEU lze tedy vyčíst několik pravidel, kdy a za jakých okolností se uplatní zákaz diskriminačního a ochranářského zdanění. V první řadě je to tehdy, pokud jsou si výrobky podobné. Zákaz se dále aplikuje ve vztahu k výrobkům z jiných členských států. Lze také vyčíst, že daň na dovážené zboží nesmí být vyšší než na podobné výrobky tuzemské. Článek 110 SFEU míří nejen na přímou, ale i na nepřímou formu diskriminace.²⁸

Taktéž problematika diskriminačního a ochranářského zdanění se několikrát objevila před Soudním dvorem EU. Zajímavým případem je *Commission v. Italy – regenerovaný olej*. Šlo o situaci, kdy italské předpisy ve vztahu k ropným výrobkům z důvodu ekonomických i ekologických zavedly sníženou daň na regenerovaný olej. Ovšem olej regenerovaný lze špatně odlišit od oleje originálního, a tak kontrola při dovozu nemohla prokázat, že dovezený olej je skutečně regenerovaný. Proto se snížená daň nevztahovala na takovýto olej dovezený z jiných členských států, což Itálie odůvodnila snahou vyhnout se zneužívání nižší sazby a daňovým únikům. Ovšem dle Soudního dvora šlo o jasnou přímou diskriminaci. Každý dovozce mohl právoplatně prokázat, že jeho olej je regenerovaný, např. předložením certifikátu.²⁹

V případě diskriminace nepřímé mohou státy uspět s tzv. objektivním zdůvodněním, které se objevilo v několika rozhodnutích před SD EU. Příkladem může být případ *Commission v. France – daň na tradiční sladká vína*. Francie stanovila oproti běžným likérům nižší daň na sladká vína, která ale byla vyráběna tradičně, čímž Francie chtěla podpořit produkci těchto vín. Důležité zde je, že výhodnější daň se vztahovala i na dovezená vína, pokud

27 STEHLÍK, V. a O. HAMULÁK. 2013. *Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms*. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.

28 STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

29 *Commission v. Italy*; Case 21/70; Rozhodnutí z 8. ledna 1980; [1980]

dovozce prokázal, že splňuje podmínku tradiční výroby. Proto byl postup Francie v souladu s právem EU.³⁰

Důležitým pro rozhodnutí, zda se jedná o daň diskriminační či ochranářskou, je určení podobnosti výrobku.³¹ Typickým příkladem je rozhodnutí *Commission v. United Kingdom* – daň z piva a vína. Velká Británie zavedla spotřební daň z vína mnohokrát vyšší, než daň z piva. Soud musel určit, zda jsou si tyto dva výrobky podobné a došel k závěru, že nikoli. Ovšem dle soudu jsou tyto dva výrobky ve vzájemné konkurenci, a tudíž se zde uplatní zákaz daně ochranářské. Taková vyšší daň na víno by totiž ovlivňovala zvyky konzumentů a mohla by tak bránit volnému pohybu zboží.

Zákaz netarifních překážek

Na rozdíl od tarifních překážek se překážky netarifní netýkají poplatků, ale omezení množstevních. Netarifními překážkami se rozumí rovněž také kvóty. Tato část má převážný základ v judikatuře, protože netarifní překážky byly často předmětem řízení před Soudním dvorem EU.³²

Zákaz množstevních omezení (= kvót) pro dovoz a vývoz

Dle článku 34 a 35 SFEU jsou zakázána veškerá množstevní omezení a opatření s obdobným účinkem pro dovoz. Rovněž jsou také mezi členskými státy zakázána stejná omezení týkající se vývozu.³³

Opatření s obdobným účinkem jako množstevní omezení bylo definováno v případě *Dassonville* jako „*všechna obchodní pravidla upravená právem členských států, která*

30 *Commission v. France*; Case 196/85; Rozhodnutí ze 7. března 1987; [1987]

31 STEHLÍK, V. a O. HAMULÁK. 2013. *Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms*. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.

32 STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

33 Čl. 34 a 35, Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

*přímo nebo nepřímo, skutečně nebo potenciálně jsou schopna narušit obchod mezi členskými státy“.*³⁴

Soudní dvůr v dalším významném rozhodnutí Cassis de Dijon uvedl, že je také logické, aby se tzv. dassonvillská definice vztahovala i na tzv. nerozdílně aplikovaná opatření, která nerozlišují zboží z hlediska původu na domácí a dovezené a uplatní se tak vůči všem a stejně. Pro přiblížení šlo o předpis Německa, kde bylo stanoveno, že likéry musely obsahovat alespoň 25 % alkoholu. Ovšem francouzský likér Cassis de Dijon tolik neobsahoval, a tudíž se nemohl prodávat v Německu. Soudní dvůr rozhodl v neprospěch Německa s tím, že se jedná o překážku volného pohybu zboží, a to i přes to, že se nejednalo o předpis diskriminační.³⁵ V tomto případě dále Soudní dvůr rozvedl i doktrínu vzájemného uznávání. Znamená to, že výrobky vyrobené v souladu se zákony jednoho členského státu musí být vpuštěny do dalších zemí EU. Ovšem národní předpisy této země se neuplatní. Stát zde může užít národní předpisy jen tehdy, pokud se mu podaří argumentovat veřejným zájmem na omezení dovozu daných výrobků. Ovšem i ze zákazu tzv. nerozdílně aplikovaných opatření existuje řada výjimek, jako je například požadavek veřejného zájmu.³⁶

V neposlední řadě je třeba zmínit případ Keck a Mithouard. Dassonvillská definice se ukázala jako příliš široká a nadužívaná samotnými obchodníky a státy a sám SD EU změnil její výklad právě v tomto případě. Došlo k rozdělení situací do dvou skupin. V první skupině jsou předpisy, které se vztahují ke zboží jako takovému (například jeho kvalita, obsah) a v druhé skupině jsou předpisy, které se vztahují na způsob prodeje zboží (například otevírací doba, reklama). Soudní dvůr v daném případě rozhodl, že pouze skupina první, tedy předpisy, které se vztahují ke zboží jako takovému, jsou pokryty

34 Odst. 5, Procureur du Roi v Benoît and Gustave Dassonville; Case 8-74; Rozhodnutí z 11. července 1974; [1974]

35 Rewe-Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein; Case 120/78; Rozhodnutí z 20. února 1979; [1979]

36 STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

dassonvillskou definicí. U zbylých předpisů je pak výlučným právem státu je zavést a dovozci se jimi musí řídit.³⁷

Zákaz diskriminačního omezení

Přestože se připouští omezení z důvodů zmíněných v předchozí kapitole, nesmí být zákazy použity jako prostředek pro diskriminaci nebo cílené omezování obchodu. Příkladem, při kterém bylo rozhodováno o diskriminačním omezení, může být německý případ Rewe-Zentralfinanz – „inspections of imported apples“. V tomto případě byla kontrolována dovážená jablka při podezření na napadení parazitem, přičemž domácí produkce kontrolována nebyla. Bylo tedy rozhodnuto o cíleném omezování dovozu.³⁸

Zákaz diskriminačních omezení se často vztahuje na problematiku označování původu výrobků a stanovování pevných cen, čímž se SD EU také několikrát zabýval.³⁹ Jedním z takových případů je Commission vs. United Kingdom. Výsledkem řízení před SD EU bylo, že předpisy Velké Británie ztěžují prodej dotčených výrobků v jiném členském státě a zpomalují hospodářskou integraci EU. Šlo o to, že docházelo k upřednostňování britské produkce tím, že bylo zavedeno označování původu některých výrobků od oblečení přes elektroniku. Soudní dvůr nicméně došel k závěru, že dochází k diskriminaci a v důsledku daného značení dochází u spotřebitele k preferenci britských produktů.⁴⁰

Výjimky

Navzdory snaze o odstranění netarifních překážek, existují výjimky, kdy může být import i export omezen. Jedná se zejména o případy odůvodněné veřejnou bezpečností, veřejným pořádkem, mravností, ochranou zdraví a života lidí, rostlin nebo zvířat. V neposlední řadě

37 Criminal proceedings against Bernard Keck and Daniel Mithouard; Cases C-267/91, C-268/91; Rozhodnutí z 24. listopadu 1993; [1993]

38 STEHLÍK, V. a O. HAMULÁK. 2013. Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.

39 STEHLÍK, V., O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

40 Commission v. United Kingdom; Case 207/83; Rozhodnutí z 25. dubna 1985; [1985]

pak ochranou kulturního pokladu či průmyslového a obchodního vlastnictví.⁴¹ U řešení výjimek jsou při soudním sporu klíčové zákony samotné členské země.

Podobné, avšak zcela opačně rozhodnuté soudní spory byly případy Henn and Derby – „obscene goods“ a Conegate – „inflatable goods“. V obou situacích byla řešena výjimka z důvodu ochrany mravnosti při dovozu obscénního zboží. V případě Henn and Derby bylo omezení dovozu povoleno a v případě Conegate zakázáno. Klíčovým rozdílem byl fakt, že případě druhém nebyla státem do dostatečné míry regulována výroba nebo distribuce samotného citlivého zboží a nebyl tedy důvod pro omezení jejího dovozu.⁴²

Před soudním dvorem se objevily i další případy, kde docházelo k uplatnění výjimek veřejným pořádkem a bezpečností. Prvním je případ Campus Oil, kdy irské zákony požadovaly, aby dovozci ropných produktů do Irska nakoupili část své spotřeby z Irské národní petrolejové společnosti. Ovšem produkce těchto ropných produktů byla dražší, a tak nemohla ustát v konkurenčním trhu. Takové opatření vytvořilo překážku, která vedla k upřednostnění vlastní výroby. Irsko svou argumentaci postavilo na tom, že se snaží udržet v zemi vlastní trvalé zásoby ropy, což je jedna ze základních podmínek pro fungování státu. Soudní dvůr dal za pravdu právě Irsku a zdůraznil, že za uplatněním výjimek nemůže stát vidět pouze ekonomické cíle.

Důležitou výjimkou, kterou státy mohou použít, je argumentace ochranou zdraví lidí, jako tomu bylo například v případě 40/82 Commission v. United Kingdom. Velká Británie zakázala, aby byly dováženy do země krůty ze všech členských států EU, kromě Dánska a Irska. Účelem mělo být, aby se do Británie nedostala infikovaná drůbež chorobou, která má potenciál ohrozit i lidské zdraví. Ovšem Soudní dvůr se s názory Velké Británie neztotožnil. Uvedl, že v období před omezením bylo z Francie do Velké Británie dovezeno veliké množství krocanů, s čím pochopitelně nebyli spokojeni britští producenti krocaního

41 Čl. 36, Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

42 STEHLÍK, V. a O. HAMULÁK. 2013. Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.

masa a vznikl tak tlak na omezení dovozu ze zahraničí. Navíc se ukázalo, že dovážené maso z Francie bylo kontrolováno právě kvůli výskytu případné nemoci.⁴³

Zajímavé je, že se Soudní dvůr zabýval i uplatněním výjimek skrze ochranu zvířat a rostlin, jako tomu bylo v případě Bluhme. Pan Bluhme porušil zákaz dovozu včel na dánský ostrov Laeso. Zákaz byl odůvodněn potřebou zachovat místní druh včel. Soudní dvůr tak argumentaci pomocí biodiverzity přijal.⁴⁴

43 Commission v. United Kingdom; Case 40/82; Rozhodnutí z 31. ledna 1984; [1984]

44 STEHLÍK, V, O. HAMULÁK a M. PETR. 2011. Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.

2. Obchod s potravinami mezi zeměmi v rámci EU

Následující podkapitoly definují několik předpokladů pro prodej potravin. Bude také poukázáno, v jakých zákonech a vyhláškách jsou podmínky popsány.

Výchozím předpokladem pro podnikání, ať na území našeho státu nebo jiného členského či nečlenského státu EU, je patřičné oprávnění. Podnikání v oblasti prodeje potravin je možné na základě živnostenského listu nebo jako obchodní korporace.

Vzhledem k tomu, že potraviny z členské země Evropské unie nejsou považovány jako běžný dovoz, ale je uplatněn volný pohyb zboží, je nutné se řídit pouze obecnými právními předpisy a potraviny musí být zdravotně nezávadné.⁴⁵

2.1 Právní předpisy a nutná označení

Evropské nařízení pro označování potravin je zapracováno do zákona č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích. Označování se také řídí novou vyhláškou č. 417/2016 Sb., účinnou od začátku roku 2017.⁴⁶ Uvedená vyhláška nařizuje například označování množství, šarže nebo charakteristiky, kterými může být čerstvost, výroba podle náboženských a rituálních zvyklostí či dietní označení⁴⁷.

Potravinové doplňky jakožto specifická kategorie potravin jsou dále ještě upraveny vyhláškou č. 225/2008 Sb., která přestože je důležitá spíše pro výrobce potravin než pro maloobchodníka, je vhodné mít o ní alespoň základní přehled, protože mimo jiné obsahuje

45 STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. Dovoz potravin a surovin z EU. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/dovoz-potravin-a-surovin-z-eu.aspx>

46 Tamtéž.

47 Vyhláška č. 417/2016 Sb., vyhláška o některých způsobech označování potravin v platném znění

také informace související s označováním výrobku.⁴⁸ Pro přehlednost je celý seznam předpisů týkající se prodeje potravinových doplňků uveden v příloze A.

2.2 Import mimo EU

Pro dovoz potravin ze zemí, které nejsou součástí Evropské unie, taktéž nejsou až na výjimky potřeba žádná zvláštní povolení nebo certifikáty. Potravin y však musí být správně označené a zdravotně nezávadné. Za tuto nezávadnost je odpovědný provozovatel podniku. To, zda nezávadnost prokáže laboratorními testy, které mu poskytne výrobce, nebo si nechá vyhotovit vlastní v akreditované laboratoři, je na jeho uvážení. Označování výrobků před uvedením na trh je stejně jako při pohybu zboží na území EU definováno zákonem č. 110/1997 Sb. a vyhláškou č. 417/2016 Sb. Stejně také platí vyhláška o potravinových doplncích, která již byla zmíněna v části týkající se území Evropské unie.

Velmi podstatnou informací je fakt, že Evropská komise má právo na dodatečné stanovení zvláštních podmínek pro dovoz, nebo jej případně může také zcela zastavit, pokud dojde k podezření o závadnosti potravin. Tato opatření se přijímají podle závažnosti situace.⁴⁹

Potravin y, které podléhají zvláštním opatřením, se dělí na tři skupiny a jednu zvláštní oddělenou skupinu, která podléhá požadavkům na jakost.

1. Potravin y, které je zcela nebo dočasně zakázáno dovážet
2. Potravin y, které lze dovážet pouze přes schválená místa
3. Potravin y se zvláštními podmínkami pro dovoz, jako jsou například ty, které byly ošetřeny ionizujícím zářením

48 Vyhláška č. 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin v platném znění

49 STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. Dovoz potravin a surovin z EU. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/dovoz-potravin-a-surovin-z-eu.aspx>

Dále má Česká republika právo stanovit komodity, které jsou před prodejem kontrolovány. Doplnky stravy však nejsou v žádné ze zmíněných skupin, a zvláštní oprávnění na jejich prodej tedy není nutný.⁵⁰ Stejně jako při pohybu zboží ze členského státu EU musí dovážené komodity rovněž splňovat pravidla z předpisů uvedených v příloze A.

Při probíhajícím importu ze země mimo EU je dovozce povinen oznámit do 24 hodin před příjezdem dovážených potravin několik informací. Jsou jimi údaje o druhu potraviny, jejím množství, zemi, ze které se dováží, údaje o místě dovozu a datum příjezdu.⁵¹ Na potravinové doplňky se vztahuje celní zatížení dle sazebníku TARIC⁵²

50 STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. Dovoz potravin a surovin z EU. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/dovoz-potravin-a-surovin-z-eu.aspx>

51 STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. Povinnosti provozovatelů potravinářských podniků (PPP) při uvádění doplňků stravy na trh. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/povinnosti-provozovatelu-potravinarskych-podniku-ppp-pri-uvadeni-doplнку-stravy-na-trh.aspx>

52 BUSINESSINFO. 2007. Cla a celní řízení v mezinárodním obchodu. [online]. Praha: CzechTrade, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/clo-a-celni-rizeni-v-mezinarodnim-obchod-7677.html#b3>

3. ProAlfa Corp, s. r. o.

V této části práce bude představena společnost ProAlfa Corp, s.r.o. Dále budou popsány metody prodeje a objasněna jednotlivá rozhodnutí, se kterými se majitelé museli v začátcích podnikání potýkat. V neposlední řadě bude popsán samotný proces vstupu na český trh. Celá kapitola si dává za cíl zabývat se problematikou z co nejvíce praktického pohledu. Z toho důvodu je čerpáno především ze samotných zkušeností majitelů, které byly předány při osobních rozhovorech.

3.1 O společnosti

Firma ProAlfa Corp, s.r.o. byla založena v červnu roku 2015 třemi společníky – Martinem Novákem, Zdeňkem Daníčkem a Michalem Kuřimským. Záměrem pro vytvoření společnosti bylo zužitkování nabytých znalostí vycházejících z několikaleté zkušenosti se cvičením a zdravým životním stylem. Tyto zkušenosti zakladatelé získali jakožto instruktoři ve fitness centrech.

Výběr oboru podnikání

Výběr oboru podnikání byl téměř jednoznačný vzhledem k faktu, že proces zakládání firmy neprobíhal stylem „hledání vhodného oboru pro nejvyšší výnosnost“. Nápad na založení vznikl hlavně jakožto podnět pro získání dalších zkušeností v oblasti fitness a výživy a aplikování zkušeností již nabytých.

Analýza trhu s doplňky

Firma se rozhodla, že bude prodávat potravinové doplňky na území České republiky a jako nejatraktivnější skupinu potenciálních zákazníků určila věkovou skupinu od 20 do 40 let. Muže a ženy v poměru 5:1. Tento odhad byl proveden na základě pozorování chování zákazníků, při zaměstnání jakožto obsluha fitness centra. Na základě tohoto pozorování je cílena reklama na zmíněnou skupinu prostřednictvím sociálních sítí.

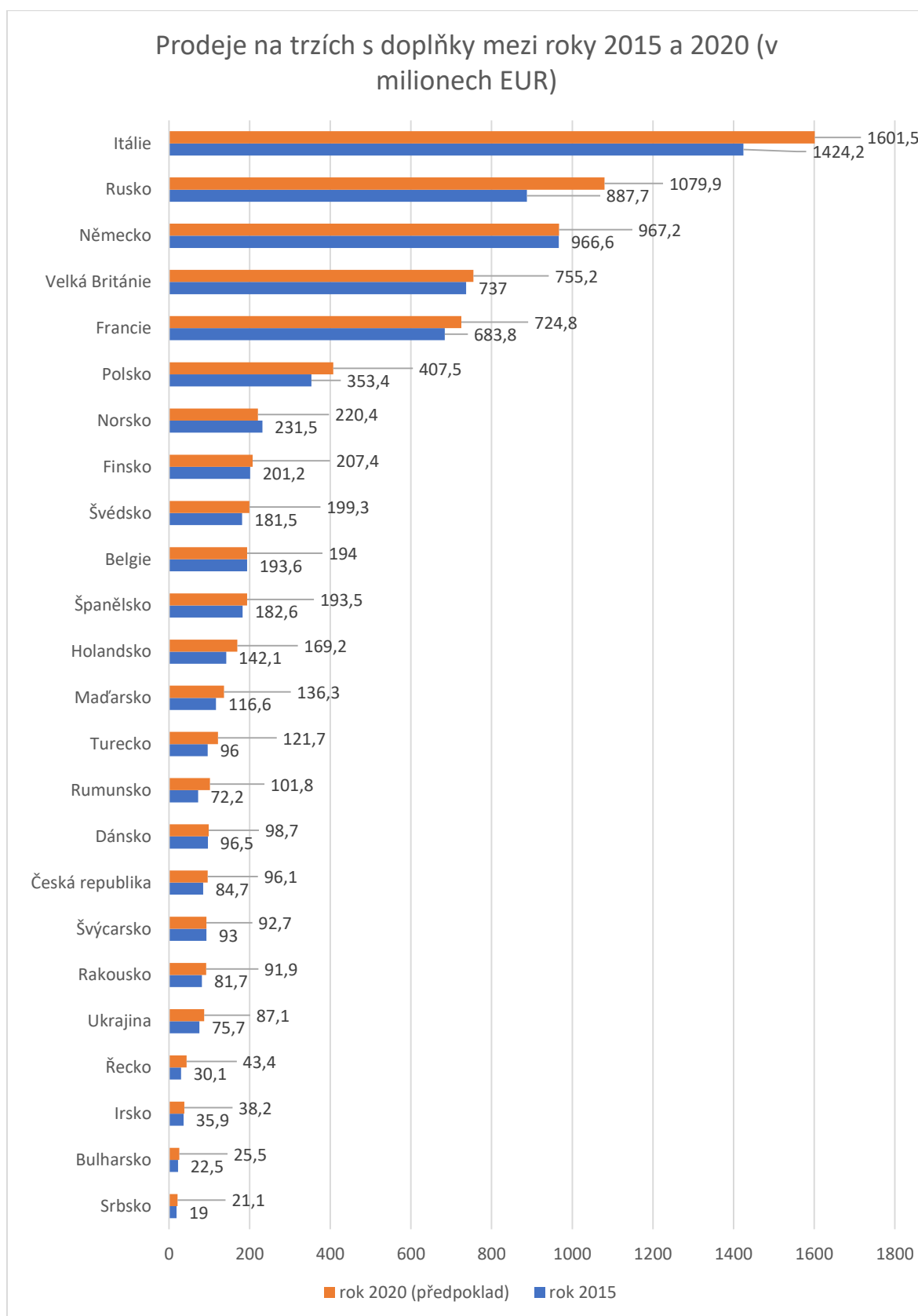
Do následující tabulky bylo vybráno deset nejprodávanějších značek doplňků stravy, které lze koupit na českém trhu.

Tabulka 1. Nejběžnější značky sportovních doplňků stravy prodávané na českém trhu

Název značky	Rok založení	Původ společnosti
Extrifit	2007	Česká republika
Prom-in	2012	Česká republika
Nutrend	1993	Česká republika
Czech virus	2013	Česká republika
Survival Nutrition Supplements	2002	Česká republika
Scitec Nutrition	1996	USA
Reflex Nutrition	1996	Anglie
Amix	2003	Anglie
Myprotein	2004	Anglie
Biotech USA	1999	Maďarsko

Zdroj: webové stránky uvedené v příloze B; vlastní zpracování

Dle Tabulky 1 jsou s největší pravděpodobností v ČR preferovány společnosti sídlící na českém území. Dle slov majitelů společnosti ProAlfa Corp, s.r.o. největší rozmach doplňků nastal v Česku až po roce 2004, tedy poté, co se Česká republika připojila do Evropské unie. Avšak největší podíl na zvyšující se poptávce po doplncích mají pravděpodobně sociální sítě. Na sociálních sítích uživatelé velice často publikují své fotografie nebo videa a motivují svými zlepšujícími se výkony ostatní část populace.

Graf 1: Prodeje na trzích s doplňky
 Zdroj: statista.com; vlastní zpracování

Do následující tabulky bylo vybráno deset států s největším potenciálem růstu prodeje potravinových doplňků.

Tabulka 2: Top 10 států s největším odhadovaným růstem trhu s doplňky

název státu	rok 2015 (mil. EUR)	rok 2020 (předpoklad) (mil. EUR)	odhadovaný procentuální nárůst
Řecko	30,1	43,4	44,19
Rumunsko	72,2	101,8	41,00
Turecko	96	121,7	26,77
Rusko	887,7	1079,9	21,65
Holandsko	142,1	169,2	19,07
Maďarsko	116,6	136,3	16,90
Polsko	353,4	407,5	15,31
Ukrajina	75,7	87,1	15,06
Česká republika	84,7	96,1	13,46
Bulharsko	22,5	25,5	13,33

Zdroj: statista.com; vlastní zpracování

Ze zpracovaných údajů je patrné, že Česká republika patří mezi deset nejvíce rostoucích trhů s doplňky, přestože se řadí spíše mezi menší trhy. Pro potenciální expanzi se pak na první pohled jeví nejlépe Řecko a Rumunsko. Tyto dva státy by mohly být vhodné nejen z důvodu jejich velkého růstu, ale také s ohledem na jejich členství v EU a tedy menší bariéry vstupu na trh.

Marketing

Po stanovení cílové skupiny byly jako hlavní komunikační kanál pro celkovou propagaci zvoleny sociální sítě. Marketingovou část projektu má pod svou kontrolou pan Kuřimský, který jednak kontroluje práci externě najaté osoby píšící články na Facebook, a také některé články píše sám.

SWOT analýza

Tabulka 3: SWOT analýza

Silné stránky Znalosti v oboru Schopnost pružně reagovat na změny trhu Podpora ze strany několika fitness center Široký sortiment produktů	Slabé stránky Neznámost značky Velké množství substitutů Velká finanční náročnost na propagaci
Příležitosti Dospívající mladá generace Návrat ke zdravému životnímu stylu Mladý segment Bohatnoucí populace hledající nové koníčky	Hrozby Užívání potravinových doplňků ovlivněno trendem Regulace a zásahy ze strany státu Silná konkurence

Zdroj: vlastní zpracování

3.2 Výroba a dovoz

V této podkapitole se práce zabývá rozhodováním majitelů, zda je výhodné produkty vyrábět či dovážet. Dále jsou rozebrány operace s touto problematikou související, jako je například zajištění dopravy nebo průběh plateb.

Výroba

Kvůli velmi vysoké finanční náročnosti na pořízení strojů na zpracování samotných základních surovin se je společnost rozhodla nepořizovat, ale poptávat zpracovatelské firmy. S výrobou by se navíc dále také pojila ještě vyšší legislativní náročnost. Vystala tedy otázka volby vhodného výrobce. Jelikož jsou však výrobci součástí obchodního tajemství, je jako zpracovatel základních surovin uváděn pouze členský stát EU.

Začátek dovozu surovin

Vzhledem k tomu, že oslovení výrobci v České republice nabízeli velmi nevýhodné podmínky a vysoké minimální odběry, rozhodla se firma hledat také v zahraničí, na území

EU. Dovoz ze zemí mimo Evropskou unii nepřipadal v úvahu a to hlavně z důvodu složitosti vymahatelnosti práva. Několik společností bylo osloveno a osobně navštíveno. Při volbě vhodného dodavatele byl důraz kladen na co nejkratší vzdálenost a hlavně kvalitu produkce.

Doprava

Doprava se ke každé dodávce zboží sjednává individuálně, podle současných podmínek. Zpravidla je dopravce, resp. spediční společnost, poptávána společností ProAlfa Corp, s.r.o. V rámci úspory nákladů je často zásilka přivezena pomocí takzvané sběrné služby. V takovém režimu kamion převáží zboží několika poptávajících a nákladový prostor je sdílený. Pokud je dodání zboží v menším objemu, využije se smlouvy, kterou má dodavatel uzavřenou se společností DPD a následně je částka za dopravu zahrnuta v objednávce a zaplacená firmou ProAlfa Corp, s.r.o.

Platba

Platba probíhá v eurech, avšak vzhledem k faktu, že firma nemá vedený účet v eurech, každé zaplacení zásilky je bankou automaticky převedeno z korun českých na euro podle měsíčního kurzu. Zboží je vždy placeno předem. Je téměř pravidlem, že v případě zahraničních plateb trvají dodavatelé při začátcích obchodování na zaplacení před odesláním zboží. Výhodou je i využívání tzv. SEPA plateb. Jde o platby v eurech v rámci SEPA prostoru. SEPA prostor sestává především ze států EU a dalších států, které jsou signatáři Dohody o Evropském hospodářském prostoru.⁵³ Pomocí tohoto zvláštního druhu platby je možné převádět částky mezi účty v plné výši, poplatek za transakci je sdílený, tzn. příjemce i zadavatel platby platí poplatek své bance. Odeslaná částka je z pravidla převedena následující pracovní den.⁵⁴

⁵³ EXCHANGE. 2018. Platby do zahraničí – Europlatby/SEPA platby. [online]. Exchange s.r.o. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.exchange.cz/faq#faq-1>

⁵⁴ ČESKÁ SPOŘITELNA. 2018. Co je to SEPA platba? [online]. Česká spořitelna a.s. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/caste-dotazy/co-je-to-sepa-platba>

3.3 Prodej na území ČR

Obchodní společnost nemá kamennou prodejnu. Veškerý prodej probíhá prostřednictvím internetového obchodu nebo přímé distribuce do fitness center. Absencí prodejny odpadájí dodatečné náklady na zaměstnance, díky čemuž je možné nabízet lepší ceny na e-shopu. Dále jsou popsány metody podpory prodeje a současné komplikace, s kterými se společnost musí potýkat.

E-shop

K začátku provozování internetového obchodu bylo nejdříve potřeba zajistit pronájem doménového názvu. Registrace probíhá přes jednoho z registrátorů, jejichž seznam je dostupný na stránkách: <https://www.nic.cz/whois/registrars/>. Dále musela firma zajistit server, na kterém se internetové stránky provozují. Majitelé se rozhodli využít obvyklé řešení a namísto vlastního fyzického serveru si službu pronajali.

Tvorba internetových stránek proběhla svépomocí zástupci společnosti. Klíčovými body při návrhu se stala přehlednost, vyzdvižení klíčových produktů a oddělení části pro články, které na stránkách slouží jako podpora prodeje.

V obchodě lze zvolit tři možnosti platby - platbu dobírkou, převodem a kartou. Pro platbu kartou je implementována platební brána Thepay. Implementace proběhla pomocí modulu. Před zahájením spolupráce s platební bránou bylo nutno nechat poskytovatelem plateb schválit, zda má zájem mít svou platební bránu s ohledem na prodávané zboží na stránkách poptávající firmy. Stanovení poplatku za platební bránu závisí na typu přijímaných plateb a její funkcionalitě. Poplatek se však platí za každou provedenou transakci.⁵⁵

Expedování zboží, tedy předání zboží dopravci objednané na e-shopu, probíhá do 24 hodin od objednávky.

55 THE PAY. 2018. Kolik to stojí? [online]. ThePay.cz, s.r.o. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.thepay.cz/napoveda/1/3/>

Dle zákona o EET bylo nutné evidovat platby na e-shopu prováděné kartou.⁵⁶ Toto pravidlo však k 28. únoru 2018 pozbylo platnost. Bylo zrušeno Ústavním soudem České republiky.⁵⁷ Povinnost elektronické evidence před tímto datem zajišťovala platební brána Thepay. O certifikát pro elektronickou evidenci bylo nutno zažádat na internetových stránkách Finanční správy České republiky.⁵⁸ Certifikát byl následně nahrán do rozhraní platební brány Thepay.

Firma dále nabízí poštovné zdarma. U objednávek maloobchodního typu je částka, při které zákazník neplatí poštovné, stanovena na 2000 Kč. Při velkoobchodních objednávkách zákazník neplatí poštovné od 4000 Kč.⁵⁹

Prodej do fitness center

Kromě distribuce přes internetové stránky je důležitou částí prodej za pomoci posiloven, se kterými je uzavřen kontrakt. Centra, se kterými je domluvena spolupráce, garantují exkluzivitu pro výrobky značky Eprotein a fungují rovněž jako distributoři celých balení doplňků. Další konkrétní podmínky jsou předmětem jednotlivých vyjednávání o spolupráci.

Partneři

Ačkoliv spolupráce, sponzoring a partneři spadá pod sekci marketing, v odvětví prodeje potravinových doplňků je tato část propagace natolik klíčová, že jí byl vyhrazen samostatný prostor.

56 Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb ve znění zákona č. 183/2017 Sb. účinnému ke dni 27.2.2018.

57 Nález Ústavního soudu ze dne 12. prosince 2017, sp. zn. Pl. ÚS 26/16

58 FINANČNÍ SPRÁVA ČR. 2018. Elektronické služby Finanční správy České republiky. [online]. Finanční správa České republiky. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: https://adispr.mfcr.cz/adistc/adis/idpr_pub/eet/eet_sluzby.faces

59 EPROTEIN. 2018. Obchodní a reklamační podmínky. [online]. Eprotein. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://eprotein.cz/content/3-obchodni-podminky>

Poloprofesionální, profesionální sportovci

V únoru 2018 byla ukončena spolupráce s českým kulturistou Jakubem Enžlem, která trvala deset měsíců. Spolupráce byla skončena domluvou, z důvodu vzájemných neshod. Dle smlouvy měl pan Enžl pravidelně vytvářet vlastní obsah, sdílený na Facebooku a Instagramu. Příjemce sponzoringu byl povinen zúčastňovat se veškerých akcí, na které byl sponzorem pozván, vyjma případů, že se pořádaná akce shodovala s datem závodů, kterých se účastnil. Za splnění podmínek mohl sponzorovaný zdarma čerpat libovolné produkty, které firma nabízí. Na každý měsíc byl stanoven finanční limit. Produkty byly určeny pouze pro jeho osobní potřebu. Mimosmluvní dohoda umožňovala však tento limit o určité menší finanční částky výjimečně překročit. V případě neplnění sjednaných podmínek měly obě strany možnost smlouvu s okamžitou platností vypovědět. I přes konečné neshody byla dle sponzora tato desetiměsíční spolupráce přínosná.

Ambasadoři

Značka Eprotein spolupracuje také s několika amatérskými sportovci nebo nadšenci, kteří se věnují posilování nebo zdravé stravě. Taci lidé jsou firmou označováni jako ambasadoři. Ambasadoři mají individuální zvýhodněné podmínky pro nákup doplňků nebo dostávají zdarma například nové produkty k otestování. Jako protislužbu ambasadoři značku propagují ve své tvorbě, případně přispívají do článků na internetových stránkách firmy a celkově pomáhají zvednout povědomí o značce.

GDPR

V květnu letošního roku pak čeká společnost zavedení tzv. GDPR – obecného nařízení o ochraně osobních údajů. V zásadě jde o právní úpravu vycházející z nařízení Evropské unie, která si klade za cíl zvýšenou ochranu osobních údajů obyvatel EU.⁶⁰

Nutno podotknout, že nařízení se týká veškerých subjektů zpracovávajících osobní údaje. Pro obchodní společnosti je toto nové nařízení zatím docela složitá záležitost, ovšem pokud pravidla obsažená v daném evropském nařízení špatně aplikují, hrozí jim vysoké

60 GDPR 2018. Co je GDPR? [online]. GDPR. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/>

pokuty. Společnostem je nařízením uloženo mnoho nových povinností, jako je princip zodpovědnosti, který například sestává z různých kontrolních hlášení, které budou muset správci dat poskytovat, dále například zásada minimalizace zpracování osobních údajů spočívající v co největší anonymitě a transparentnosti vůči občanům.⁶¹

Ve světle vybrané společnosti se GDPR jeví jako obtížná záležitost, která sebere podnikatelům čas i finance, a navíc jde o věc, o které se veřejně moc neví a bez odborníka se jeví aplikace jako poměrně složitá. Avšak na druhé straně dané nařízení spolu přináší pozitivita pro běžné občany. Mělo by dojít k omezení možností zneužití osobních údajů a zvýšení kontroly nad údaji poskytnutými.

Pravidelné kontroly výrobků

Jak bylo zmíněno v přechozí kapitole, v praxi je každou dovezenou dodávku doplňků nutné hlásit minimálně 24 hodin před dovozem na úřad Státní zemědělské a potravinářské inspekce.

Na počátku dovozu bylo nutno provést prvotní registraci pomocí webového formuláře. Při nahlášení potravin se uvádí údaje, jako jsou například informace o odesílateli, o zásilce a zemi původu, množství a další doplňující body.⁶²

V momentě, kdy je prováděna kontrola, je zástupce firmy telefonicky kontaktován ze strany SZPI a jsou domluveny konkrétní podmínky. Následně úředník osobně přijde na domluvené skladovací místo, odebere vzorky a provede zápis. Do zápisu se uvádí podmínky skladování, kde se zboží nachází. Následně má úřad několik dní, aby nechal odebrané produkty laboratorně otestovat. V případě potravinových doplňků se testuje zejména přítomnost těžkých kovů a celková nezávadnost. Pokud veškeré testy prokáží negativní nález nežádoucích látek, je znovu domluven možný termín a úředník na

61 GDPR 2018. Jaké povinnosti ukládá GDPR institucím a firmám. [online]. GDPR. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/povinnosti/>

62 STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2017. Nahlašování vybraných potravin v místě určení. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/nahlasovani-vybranych-potravin-v-miste-urceni.aspx>

domluveném místě sepíše koncový protokol. Dále je vystavena faktura na odebrané vzorky v maloobchodní ceně, která je následně proplacena. Pokud testy skončí pro prodávající firmu špatně, požaduje úřad proplacení nákladů na testování produktů. Následně by bylo také firmě zasláno hlášení o dalším postupu, kterým je například stažení produktů z prodeje. Tímto testováním je státem zaručena nezávadnost produktů prodáváných na českém trhu.

Závěr

V práci byla nastíněna problematika související s dovozem potravin. Nejprve byla popsána teorie týkající se obchodu na území Evropské unie a přiblížen postup, kterým získala evropská legislativa svou podobu, a poté popsána samotná společnost a její počínání při svém podnikání. Pro osobu chystající se dovážet potravinové doplňky je v první řadě podstatné získání podkladů týkajících se tohoto speciálního druhu potravin. Problematika z největší části spadá pod úřad Státní zemědělské a potravinářské inspekce a informace o dovozu lze dohledat na webových stránkách SZPI.

Mezi zásadní faktory, které obchodníky při nákupu, případně prodeji napříč státy zajímají, je možnost řešení soudních sporů. V EU je na rozdíl od nečlenských států mnohem snazší vymahatelnost práva, jelikož je tato problematika na úrovni EU sjednocena. Další výhodou je možnost volného pohybu osob, čímž se zjednodušuje náročnost obchodního setkání zahraničních partnerů. Z hlediska označování původu produktů se může stát pro spotřebitele nevýhodná možnost označení původu zboží, jakožto „vyrobeno v EU“, pokud nechce nakupovat produkty určité země. Naopak pro obchodníka se tato možnost označení jeví výhodná. Segment potravinových doplňků bohužel není možné hodnotit před připojením do Evropské unie, vzhledem k faktu, že v jeho současné podobě se jedná o poměrně mladé odvětví. Tato skutečnost je dána velkým ovlivněním vnímání doplňků stravy spotřebiteli. Toto ovlivnění bylo pravděpodobně způsobeno sociálními sítěmi, které vznikaly až po roce 2004, tedy po připojení České republiky do EU.

S odstraňováním bariér vstupu na trh souvisí také možnost rychlejší a intenzivnější expanze dopravců. Díky této skutečnosti není při převozu menších zásilek zboží předáváno mezi různými dopravci a cena za dopravu je tím pádem nižší. Pro snižování nákladů je významná mimo zákaz cel a podobných opatření, rovněž možnost využití takzvaných SEPA plateb. V momentě, kdy je prováděna zahraniční platba, banky si často účtují velmi vysoké poplatky. Při platbě SEPA je poplatek za transakci nižší a mezi obchodujícími stranami sdílený. Tento speciální typ plateb je možné provádět i mezi některými státy mimo EU (pokud banka platbu přijímá), avšak dohody s nečlenskými státy jsou spíše výjimečné. SEPA převod je rovněž rychlejší. Částka je zpravidla mezi účty převedena již následující pracovní den. Při obchodu mimo unii je operace dražší a komplexnější také

z důvodu zapojení zprostředkovatelských bank. V současné době mohou vznikat kurzové ztráty, ale také kurzové zisky z důvodu nestejné měny při zahraničních platbách.

Hlavní nevýhodou vyplývající z členství je leckdy složitější právní úprava. Firmy a živnostníci musí splňovat nejen zákony své země, ale rovněž legislativu EU. V případě prodeje potravinových doplňků je však úspora nákladů plynoucí z odstranění cel a nižších režijních nákladů mnohonásobně vyšší, než náklady na zpracování a splnění dodatečných předpisů. Závěrem lze říci, že kvůli EU je prvotní splnění legislativních požadavků složitější, avšak při následném provozu je zde značná úspora nákladů. Dle slov majitelů společnosti ProAlfa Corp, s.r.o. by firma nikdy nevznikla, pokud by ČR nebyla součástí Evropské unie.

Seznam použité literatury

Citace

- BALDWIN, R., E. a CH. WYPLOSZ. 2013. *Ekonomie evropské integrace*. 4. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4568-8.
- DAVID, V. a kol. 2011. *Mezinárodní právo veřejné s kazuistikou*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87212-86-8.
- HAMUĚÁK, O, V. STEHLÍK. 2013. *Praktikum práva Evropské unie: ústavní základy a soudnictví*. 2., upr. a aktualiz. vyd. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-68-7.
- HENDRYCH, D. a kol. 2009 *Právníký slovník*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-059-1
- STEHLÍK, V, O. HAMUĚÁK a M. PETR. 2011. *Praktikum práva Evropské unie: vnitřní trh: teoretické základy, judikatura, praktické příklady*. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-09-0.
- STEHLÍK, V. a O. HAMUĚÁK. 2013. *Legal issues of EU internal market: understanding four freedoms*. Olomouc: Palacký University Olomouc. ISBN 978-80-244-3616-6.
- ŠIŠKOVÁ, N a kol. 2012. Lisabonská smlouva a její dopady na evropské, mezinárodní a vnitrostátní právo českých států. Praha: Leges. ISBN 978-80-87576-17-5
- BUSINESSINFO. 2007. *Cla a celní řízení v mezinárodním obchodu*. [online]. Praha: CzechTrade, [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/cla-a-celni-rizeni-v-mezinarodnim-obchod-7677.html#b3>
- CELNÍ SPRÁVA. 2018. *Clo*. [online]. *Celní správa České republiky*. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.celnisprava.cz/cz/clo/Stranky/default.aspx>
- ČESKÁ SPOŘITELNA. 2018. Co je to SEPA platba? [online]. Česká spořitelna a.s. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.csas.cz/cs/aste-dotazy/co-je-to-sepa-platba>
- EPROTEIN. 2018. Obchodní a reklamační podmínky. [online]. Eprotein. [cit. 2018-04-05]. Dostupné z: <https://eprotein.cz/content/3-obchodni-podminky>

- EVROPSKÁ KOMISE. 2018. *Uplatňování práva EU*. [online]. Evropská komise. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/law/law-making-process/applying-eu-law_cs
- EXCHANGE. 2018. Platby do zahraničí – Europlatby/SEPA platby. [online]. Exchange s.r.o. [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.exchange.cz/faq#faq-1>
- FINANČNÍ SPRÁVA ČR. 2018. Elektronické služby Finanční správy České republiky. [online]. Finanční správa České republiky. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: https://adisspr.mfcr.cz/adisc/adis/idpr_pub/eet/eet_sluzby.faces
- GDPR 2018. Co je GDPR? [online]. GDPR. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/>
- GDPR 2018. Jaké povinnosti ukládá GDPR institucím a firmám. [online]. GDPR. [cit. 2018-04-15]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/gdpr/povinnosti/>
- KUČERA, V. 2015. Smluvní závazkové vztahy s mezinárodním prvkem. *Epravo* [online]. Praha: EPRAVO.CZ, [cit. 2018-03-26]. ISSN 1213-189X. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/smluvni-zavazkove-vztahy-s-mezinarodnim-prvkem-98756.html>
- STATISTA. 2018. Value of the dietary supplements market in Europe in 2015 and 2020, by country [online]. Statista.com [cit. 2018-04-26]. Dostupné z: <https://www.statista.com/statistics/589452/value-dietary-supplements-markets-europe-by-country/>
- STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. *Dovoz potravin a surovin z EU*. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/dovoz-potravin-a-surovin-z-eu.aspx>
- STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2017. *Nahlašování vybraných potravin v místě určení*. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <http://www.szpi.gov.cz/clanek/nahlasovani-vybranych-potravin-v-miste-urceni.aspx>
- STÁTNÍ ZEMĚDĚLSKÁ A POTRAVINÁŘSKÁ INSPEKCE. 2018. *Povinnosti provozovatelů potravinářských podniků (PPP) při uvádění doplňků stravy na trh*. [online]. Státní zemědělská a potravinářská inspekce [cit. 2018-03-26]. Dostupné z:

<http://www.szpi.gov.cz/clanek/povinnosti-provozovatel-potravinarskych-podniku-ppp-pri-uvadeni-dopluku-stravy-na-trh.aspx>

THE PAY. 2018. Kolik to stojí? [online]. ThePay.cz, s.r.o. [cit. 2018-03-26]. Dostupné z: <https://www.thepay.cz/napoveda/1/3/>

Legislativa

Důvodová zpráva k ústavnímu zákonu č. 1/1994 Sb., Ústava České republiky

Smlouva o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy

Vyhláška č. 417/2016 Sb., vyhláška o některých způsobech označování potravin v platném znění

Vyhláška č. 225/2008 Sb., kterou se stanoví požadavky na doplňky stravy a na obohacování potravin v platném znění

Zákon č. 112/2016 Sb., o evidenci tržeb ve znění zákona č. 183/2017 Sb. účinnému ke dni 27.2.2018.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník v platném znění.

Judikatura

Commission v. Federal Republic of Germany, Case 18/87; Rozhodnutí z 27. září 1988; [1988]

Commission v. France; Case 196/85; Rozhodnutí z 7. března 1987; [1987]

Commission v. Italy, Case 24/68; Rozhodnutí z 1. července 1969; [1969]

Commission v. Italy; Case 21/70; Rozhodnutí z 8. ledna 1980; [1980]

Commission v. United Kingdom; Case 40/82; Rozhodnutí z 31. ledna 1984; [1984]

Commission v. United Kingdom; Case 207/83; Rozhodnutí z 25. dubna 1985; [1985]

Conceria Daniele Bresciani v Amministrazione Italiana delle Finanze, Case 87/75, Rozhodnutí z 5. února 1976; [1976]

Criminal proceedings against Bernard Keck and Daniel Mithouard; Cases C-267/91, C-268/91; Rozhodnutí z 24. listopadu 1993; [1993]

Nález Ústavního soudu ze dne 12. prosince 2017, sp. zn. Pl. ÚS 26/16

Procureur du Roi v Benoît and Gustave Dassonville; Case 8-74; Rozhodnutí z 11. července 1974; [1974]

Rewe-Zentral AG v. Bundesmonopolverwaltung für Branntwein; Case 120/78; Rozhodnutí z 20. února 1979; [1979]

Seznam příloh

Příloha A	– seznam vyhlášek, směrnic, nařízení a zákonů	47
Příloha B	– internetové stránky populárních značek a prodejců	48

Příloha A – seznam vyhlášek, směrnic, nařízení a zákonů

- Zákon č. 110/1997 Sb.
- Vyhláška č. 417/2016 Sb.
- Vyhláška č. 225/2008 Sb.
- Směrnice 2002/46/ES
- Nařízení Komise č. 1170/2009
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1924/2006
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1169/2011
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2015/2283
- Nařízení Komise (EU) č. 432/2012
- Zákon č. 110/1997 Sb.
- Vyhláška č. 54/2004 Sb.

Příloha B – internetové stránky populárních značek a prodejců

- <https://czechvirus.cz/c/12-o-nas>
- <https://usa.scitecnutrition.com/pages/about-us>
- <https://www.reflexnutrition.com/blog/20-year-history-industry-firsts-innovation/>
- <https://www.myprotein.cz/about-us.list>
- <https://www.amix-nutrition.cz/spolecnost>
- <https://www.nutrend.cz/o-spolecnosti/pc3639/>
- <http://www.esurvival.cz/about>
- <http://www.extrifit.com/cs/technologie>
- <https://obchod.ronnie.cz/prom-in>
- https://biotechusa.com/about_us/

Poděkování

Tímto bych rád poděkoval své vedoucí práce paní PhDr. Ing. Lence Sojkové, Ph.D. za cenné rady, které mi během psaní poskytovala. Rovněž děkuji za její upřímnost, ochotu a rychlost komunikace.